

Til

- Arbeids- og sosialdepartementet

Oslo, 22. oktober 2018

Ref.: 217/18/PAS/ph

Høring om Bedriftshelsetjenesten

1. Norsk psykologforening foreslår at psykologer forskriftsfestes som en obligatorisk yrkesgruppe i det tverrfaglige arbeidet i BHT.

Psykiske lidelser er i dag en av de store helse og samfunnsutfordringene i Norge, enten man måler i totale sykdomskostnader, samlet sykdomsbelastning, tapte arbeidsår eller kostnader til uføretrygd og sykefravær. Angst og depresjon angår mange, rammer ofte i ung alder, har en tendens til å være tilbakevendende og gir gjerne langvarig sykefravær, ofte med påfølgende arbeidsuførhet. Sykefravær gir store utfordringer for virksomheter, både med hensyn til tapt produktivitet og redusert konkurransekraft, og for den enkelte som faller ut fra arbeidsarenaen som i stor grad bidrar til god psykisk helse.

I Folkehelsemeldingen «God helse – felles ansvar»¹ pekes det på at: «Folkehelsearbeidet skal i større grad enn tidligere bidra til å fremme psykisk helse», noe som forsterkes i Meld. St. 19 (2014-2015) «Mestring og muligheter», hvor psykisk helse løftes frem som ett av tre prioriterte områder. Tilsammen gjenspeiler dette en tydelig global trend, som også følges opp i strategier til verdens helseorganisasjon².

Det antas at psykiske belastninger er en risikofaktor for muskel- og skjelettlidelser. Resultater fra helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag tyder på at opplevelse av stressende arbeidsliv øker risikoen for utvikling av nakke- og skuldersmerter³. At psykiske belastninger er en risikofaktor for muskel- og skjelettlidelser trekkes også tydelig frem av ekspertutvalget, som peker på at psykososiale og organisatoriske forhold er viktige årsaker til sykdom og sykefravær. Forebygging på arbeidsarenaen bør være en kjerneoppgave i en fremtidsrettet bedriftshelsetjeneste, og er viktig også i et videre folkehelseperspektiv.

Helsefremmende og forebyggende arbeid fordrer kunnskap om både individrelaterte og miljørelaterte beskyttelses- og risikofaktorer og hvordan en kan påvirke disse. Gjennom grunnutdanning og videre spesialisering i arbeidspsykologi, organisasjonspsykologi og samfunn- og allmennpsykologi, besitter psykologer høy kompetanse på hvordan man kan kartlegge og påvirke disse beskyttelses- og risikofaktorene på individ og systemnivå. Norsk psykologforening forvalter,

¹ Meld. St. 34 (2012–2013)

² WHO's Mental Health Action Plan 2013-2020

³ Fanavoll, R., Nilsen, T. I., Holtermann, A., & Mork, P. J. (2016). Psychosocial work stress, leisure time physical exercise and the risk of chronic pain in the neck/shoulders: Longitudinal data from the Norwegian HUNT Study. *HerInt J Occup Med Environ Health*, 29(4), 585-595.

med støtte fra Helsedirektoratet, spesialistutdanningen for psykologer. Nevnte spesialiteter utvikler kompetanse som er spesielt relevant for fremtidens BHT der forebygging er sentralt:

- **Spesialiteten i arbeidspsykologi:** «Hensikten med utdannelsen er å gi spesialisten kompetanse for å fremme individers deltakelse i arbeidslivet ved å; forebygge sykefravær og frafall fra arbeidslivet, bidra til inntreden og tilbakeføring til arbeidslivet, bidra til helsefremmende arbeidsplasser⁴»
- **Spesialiteten i organisasjonspsykologi:** «Organisasjonspsykologiens formål er å bidra til utvikling av effektive og bærekraftige organisasjoner som skaper verdier for arbeidstakere, eiere og samfunn⁵»
- **Spesialiteten i samfunns- og allmennpsykologi:** «Samfunns- og allmennpsykologisk arbeid sikter mot å fremme livskvalitet, trivsel, deltagelse, tilhørighet og psykisk helse for den enkelte og befolkningen gjennom hele livsløpet. Arbeidet innebærer å forebygge utvikling av, og iverksette tiltak ved psykiske helseplager». ⁶

Norske psykologer og psykologiske forskningsmiljø har siden 1960 tallet og fram til i dag vært sentrale med hensyn til å levere kunnskapsgrunnlaget for forståelsen av psykososialt arbeidsmiljø og hvordan dette påvirker helse. Pioneren og psykologen Einar Thorsrud bidro sterkt til at psykologiske jobbkrav ble skrevet inn i arbeidsmiljøloven. I nyere tid har særlig Ståle Einarsen og hans internasjonalt anerkjente forskningsgruppe ved Universitetet i Bergen bidratt med ny kunnskap om ledelse og risikofaktorer i arbeidsmiljøet. I samarbeid med andre faggrupper har norske psykologer bidratt med utvikling av internasjonalt anerkjente standarder, for eksempel innen kartlegging og utvikling av det psykososiale arbeidsmiljøet i virksomheter (QPS Nordic⁷). Det fremstår derfor som svært mangelfullt at den faggruppen med høyest kompetanse innen psykisk helse og psykososiale og organisatoriske forhold på arbeidsplassen, ikke er nevnt i ekspertgruppens forslag til hvilke kompetansegrupper som skal være en del av fremtidens BHT. For kunder og brukere av en BHT er det naturlig å forvente at en profesjonell BHT har spisskompetanse i psykologi som sentral del av sitt tilbud.

2. Norsk psykologforening støtter ekspertgruppens innstilling om en lovbasert modell for BHT.

Norsk psykologforening ønsker her særlig å peke på at arbeidsmiljøloven har satt tydelige krav til arbeidsmiljøet og klargjort ansvaret til de ulike partene. Loven har også bidratt til å klargjøre rollene i arbeidsmiljøarbeidet, noe som trolig har vært medvirkende til å holde konfliktnivået i det norske arbeidslivet lavt. Analytikere peker på at det norske arbeidslivet fremover i stor grad vil være preget av økt digitalisering og automatisering og stort behov for omstilling. Disse endringene må håndteres på individ-, virksomhets- og samfunnsnivå.

Arbeidstilsynet og Arbeidsforskningsinstituttet har dokumentert at det systematiske HMS-arbeidet ofte settes på vent når virksomheter utsettes for mer krevende konkurranse, der rammene endres, og hvor virksomhetene må omstilles. Det er slike erfaringer som tidligere har ligget til grunn når Arbeidstilsynet har gitt sin innstilling til å øke antallet virksomheter som plikter å tilknytte seg en

---

⁴ Fra målbeskrivelsen for arbeidspsykologispesialiteten

⁵ Fra målbeskrivelsen for organisasjonspsykologispesialiteten

⁶ Fra målbeskrivelsen for spesialiteten i samfunns- og allmennpsykologi

⁷ <http://psycnet.apa.org/record/2000-05218-004>

bedriftshelsetjeneste. Med bakgrunn i erfaringene til de ulike tilsynsmyndighetene innen HMS-området, mener vi at det norske arbeidslivet ikke er tjent med en endring til mer frivillige BHT-ordninger basert på opplevd behov og konkurranse.

Med vennlig hilsen
Norsk psykologforening

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Tor Levin Hofgaard', written over a horizontal line.

Tor Levin Hofgaard
President

